

ЗАРІЧНЕНСЬКИЙ РАЙОН. ІСТОРІЯ. СУЧАСНІСТЬ

Зарічненський район знаходиться у фізико-географічній області Волинського Полісся, у вологій, помірно теплій агрокліматичній зоні. Основні водойми: річки Прип'ять та її притока Веселуха, Стир зі Стублою (басейн Дніпра), озера - Нобель, Острівське, Сосне. Цей чарівний куточок Волинського Полісся приваблює недоторканністю природи, загадковістю лісів і численних водойм. Це тут "народжувалися" легенди про казкових мавок і лісовиків, це тут неповторний світ природи зачарує своєю красою і багатством. В цьому краї фауна і флора багата представниками, занесеними до Червоної книги. В межах району створено Дібрівський і Острівський гідрологічні заказники, Вичівський та Сварицевицький ботанічні заказники. Мезолітичні стоянки на берегах озер і річок свідчать про те, що перші поселення тут були 150-35 тис. років тому. Найбільш ранніми є багаточарові стоянки Нобель I, II, III, які знаходяться поблизу села Нобель. За Київської Русі на березі озера Нобель було Літописне місто Нобель. Воно згадується в літописі 1262 р. У добу Великого Князівства Литовського м. Нобель перебувало у володінні турово-пінських князів. Монастир міста відомий як центр культури та освіти XVI ст. На лівому березі річки Стир нині розкинулося одне зі старовинних поліських селищ Зарічне, яке в давнину мало назву Погост, а з 1946 р. - Погост Зарічний. Первинна назва походить від старослов'янського погост - "поселення". Так називалися центри сільських общин лісової смуги. Погост Зарічний - "поселення за рікою". Перша згадка про поселення датується 27 вересня 1480 р. в грамоті короля Казимира про дозвіл мінському купцеві Терешковичу вести в містечку Погост "торгівлю водою і сушею" (без сплати мита). Із 1545 р. містечко належало литовській королеві Боні. У XVI ст. ним володіли князі Збараські, пізніше - Нелюбовичі. Вигідне географічне положення Погоста, сприятливі природні умови зумовили розвиток сільського господарства, ремесла й торгівлі. В 1561-1566 рр. тут налічувалося 6 дворів (20 будинків). Після третього поділу Польщі (1795 р.) місцевість нинішнього району ввійшла до Пінського повіту Мінської губернії. До селянської реформи 1861 р. села, що становлять складову сучасного Зарічненського району, постійно перепродувалися різним поміщикам. За першим Всеросійським переписом 1807 р., у Погості Зарічному налічувалося 108 дворів, 647 жителів, православна церква і синагога, кілька млинів і винокурний завод. Погост Зарічний був на той час невеликим, мало відомим поселенням. Він знаходився на далекій відстані від залізниць, які у цей час будували на Волині та Поліссі. 17 вересня 1939 р. Погост Зарічний увійшов до складу Пінського повіту Поліського воєводства Польщі, а з 1940 р. став центром сільради в Морочнівському районі Рівненської області. В 1946 р. селище перейменували на Зарічне, а Морочнівський район - на Зарічненський. З 1963 р., коли Зарічненський район приєднали до Дубровицького, Зарічне став центром селищної ради, проте через три роки Зарічне - знову центр відновленого Зарічненського району. Справжніми пам'ятками архітектури району є православні храми: Свято-Михайлівська Архангела Михаїла у с. Вичівка та Різдва Богородиці у смт Зарічне. Храм Святої Параскеви у с. Морочно побудований у 1815 р. на пожертвування навколишніх жителів та завдяки щедрій допомозі місцевого

поміщика Терлецького, про що свідчать записи в збережених клірових відомостях за 1914 і 1936 рр. Церква дерев'яна, без купола, з дахом під стріху, з двома баштами при вході, увінчаними куполами із хрестами. Поряд розташована дзвіниця з трьома дзвонами. За 10 км від Зарічного на березі річки Стубли розкинулося давнє поліське село Серники. В історичних джерелах перша згадка про нього датована 1549 р. Дмитріївська церква - справжня пам'ятка дерев'яної монументальної архітектури. Храм має три куполи й відповідно три частини архітектурного комплексу. Він збудований зі стрижневого дерева, всі деталі споруди скріплені дерев'яними цвяхами, а крупніші – способом урізування. А місце під забудову вибране таким чином, що церкву видно з усіх куточків села. Приваблює також інтер'єр храму: привертає увагу церковне начиння, настінний живопис, ікони. Особливе захоплення викликає іконостас храму. Це - довершений зразок художнього різьблення й оздоблення, який не має аналогів у районі. Будівництво церкви фінансували князі Пінські, які в середні віки володіли селом Серники. Жіночий монастир Волинської ікони Божої Матері заснований у 1996 р. з благословення патріарха УПЦ Володимира Собоdana. Якщо вас цікавлять народні традиції, то доречно буде завітати в цей край тоді, коли тут відзначають традиційні свята: "Водіння Куста", "Андріївські вечорниці", свято Калити, Івана Купала, Різдво, Шевченківські свята, День Перемоги, День Незалежності України та ін. Жителі району цінують історію краю. Тут функціонує Заріченський районний краєзнавчий музей з двома експозиціями - "Велика Вітчизняна війна" та "З бабусиної скрині", а в с. Мутвиця в приміщенні школи є музей вишивки. Зарічняни пишаються вихідцями з їхнього району, відомими людьми, такими як митрополит Йосип Тукальський, Герої Радянського Союзу А. І. Боричевський, А. П. Харковець. Відомі сучасні письменники - Р. С. Демчук, І. С. Полухович, декан факультету соціології і психології Київського державного університету імені Тараса Шевченка В. Б. Євтух, дійсний член АПН України, академік, секретар відділення педагогіки та психології вищої школи АПН України, М. Б. Євтух, професор Київського національного університету імені Тараса Шевченка С. І. Репецький, доктор юридичних наук, професор Львівського національного університету ім. І. Франка В. І. Навроцький. Гостинні жителі Заріченського району завжди раді гостям і запросять паласувати стравами національної кухні: фаршированою щукою, богуком або мациком, гарбузовою кашею, дриглями або холодецем, узваром із сухофруктів, юшкою з риби, вівсяним кисілем (джуром), картопляними млинцями.

ПЦРІ. – Папка «Історична довідка про регіон»